

Technical Support Instrument

Supporting reforms in 27 Member States

TIESU DARBA SLODZES VĒRTĒŠANAS UN TIESLIETU SISTĒMAS BUDŽETA RESURSU PĀRVALDĪŠANAS STATISTIKAS MODELIS

*Latvijas tiesu sistēmas efektivitātes un budžeta plānošanas pilnveide
5. nodevuma rezultātu apkopojums
TSIC-RoC-26576*

2026. gada 23. janvāris

Funded by
the European Union

Nodevuma mērķis un veicamie uzdevumi

Funded by
the European Union

Statistikas modeļa mērķis: izveidot datos balstītu objektīvu metodi Latvijas tiesu iestāžu noslodzes novērtēšanai un tiesu sistēmas budžeta pamatošanai

Statistikā modeļa mērķi

Izveidot datos balstītu objektīvu metodi dažādu lietu kategoriju darbietilpības novērtēšanai un tiesu sistēmas personāla sadalei starp tiesu iestādēm

Mūsu pieeja

Lai izstrādātu statistisko modeli, tika:

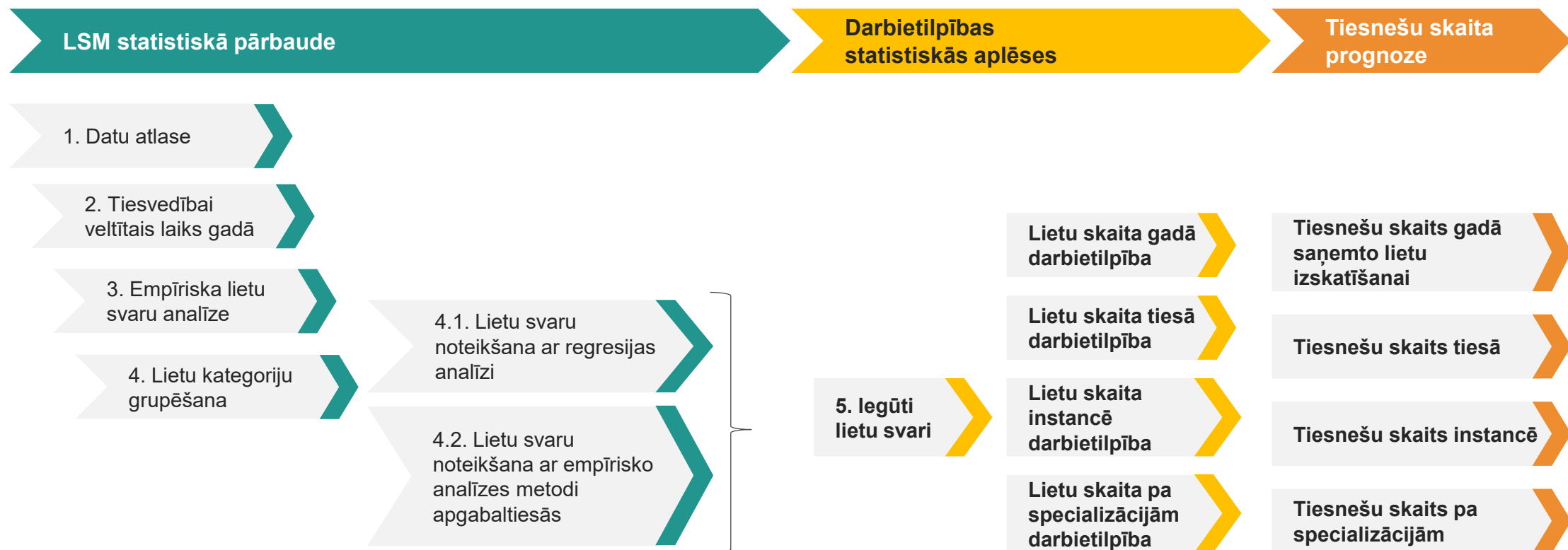
- » Veikta tiesneša **darba laika analīze**: noteikts tiesvedības laika apjoms gadā un tā īpatsvars tiesneša darba laikā;
- » Analizēti lietu svēršanas modelī piešķirtie **lietu kategoriju svāri** un ar statistiskām metodēm **veikts to pārrēķins**;
- » Balstoties uz iegūtajiem datiem par lietu kategoriju svāriem, novērtēta, kāda ir tiesās saņemto lietu izskatīšanas kopējā darbietilpība
- » Novērtēta dažādu specializāciju **tiesnešu noslodze** un novērtēta dažādu **tiesu iestāžu noslodze**;
- » Izstrādātas tiesnešu skaita prognozes, pieņemot, ka saņemto lietu skaita izmaiņas ir nelielas.

Funded by
the European Union

Statistiskā modeļa izstrāde veikta, balstoties uz tiesnešu un Tiesu administrācijas sagatavoto Lietu svēršanas modeli un TIS datiem

Funded by
the European Union

Lietu svēršanas modeļa pilnveides iespējas

Funded by
the European Union

Statistiskā modeļa izstrāde veikta, balstoties uz tiesnešu un Tiesu administrācijas sagatavoto Lietu svēršanas modeli

Lietu svēršanas modeļa statistiskā pārbaude

Statistiskais modelis nodrošina LSM pārbaudi ar statistiskām metodēm, nosakot lietu kategoriju svaru atbilstību tiesnešu faktiski pabeigto lietu apjomam

- Tiesu administrācijas Tiesu darba efektivitātes darba grupas izstrādātā Lietu svēršanas modeļa (LSM) dati (svari) sareizināti ar katra tiesneša faktiski gada laikā izskatīto lietu skaitu, aprēķinot gadā **patērētā darba laika stundas**

Rezultāts:

- noteiktās lietu kategorijās piešķirtais punktu skaits (lietas svars) ir vai nu **pārāk augsts** vai **pārāk zems**:*
 - neticami augsts** (p., 3000* h)*
 - neticami zems** (p. 600 h).*

**Laiks lietu skatīšanai gadā:*

1436 h / 179.5 dienas (ja normālais darba laiks)

1633 h / 204.13 dienas (ja pēc tiesnešu pašvērtējuma)

Funded by
the European Union

Tikai ar visaptverošu darba laika uzskaiti varētu iegūt datus par faktisko tiesvedībai veltīto laiku – tādus datus neizdevās iegūt, izmantojām pieņēmumu

Galvenās atziņas

- Darba laika elastība nav piemērota statistiskā modeļa izveidei
- Modelim izmantots darba laiks nedēļā pēc tiesnešu pašvērtējuma:
 - tiesnesis parasti izmanto ikgadējo atvaļinājumu (272 h), tādēļ vidēji gadā nostrādā 1968* h,
 - lietu izskatīšanai velta 1633 h
 - mācībām vai citiem pienākumiem - aptuveni 335 h
- Tiesnešu pašvērtējumā balstītais nostrādātais laiks ir būtiski augstāks par normālo darba laiku

Rekomendācija:

- Lai veicinātu caurspīdīgumu un vienotu izpratni par sagaidāmo darba intensitāti tiesās, tiesu sistēmas ietvaros ir ieteicams vienoties par optimālu laika apjomu gadā, kas tiesnesim ir jānostrādā un ko iesakām noteikt ne mazāku kā 1600 stundas.
- Šis laika apjoms ietver gan laiku lietu izskatīšanai, gan profesionālajai pilnveidei (mācībām), kā arī administratīvajiem un citiem ar amata pienākumiem saistītiem uzdevumiem.

*Ievērojot tiesnešu pašdeklarēto lietu izskatīšanai veltīto laika ilgumu, Tiesu administrācijas darba laika uzskaitē reģistrētajam laikam piemērots koeficients 1.15.

	Darba laiks nedēļā (stundas (h))	Darba laiks gadā (stundas (h) / dienas)	Laiks lietu izskatīšanai gadā (stundas (h) / dienas)
Normālais nedēļas darba laiks ^(a)	40 h	1730 h / 216 dienas	1436 h / 179.5 dienas
Darba laiks nedēļā pēc tiesnešu pašvērtējuma ^(b)	46.5 h	1968 h / 246 dienas	1633 h / 204.13 dienas

(a) Darba laiks, kas atbilst Darba likuma 131.panta pirmajai daļai.

(b) PwC, "Atskaite par tiesnešu un tiesu darbinieku aptauju". Aptauja norisinājās no 2025. gada 3. līdz 18. aprīlim projekta "Latvijas tiesu sistēmas efektivitātes un budžeta pilnveide ietvaros".

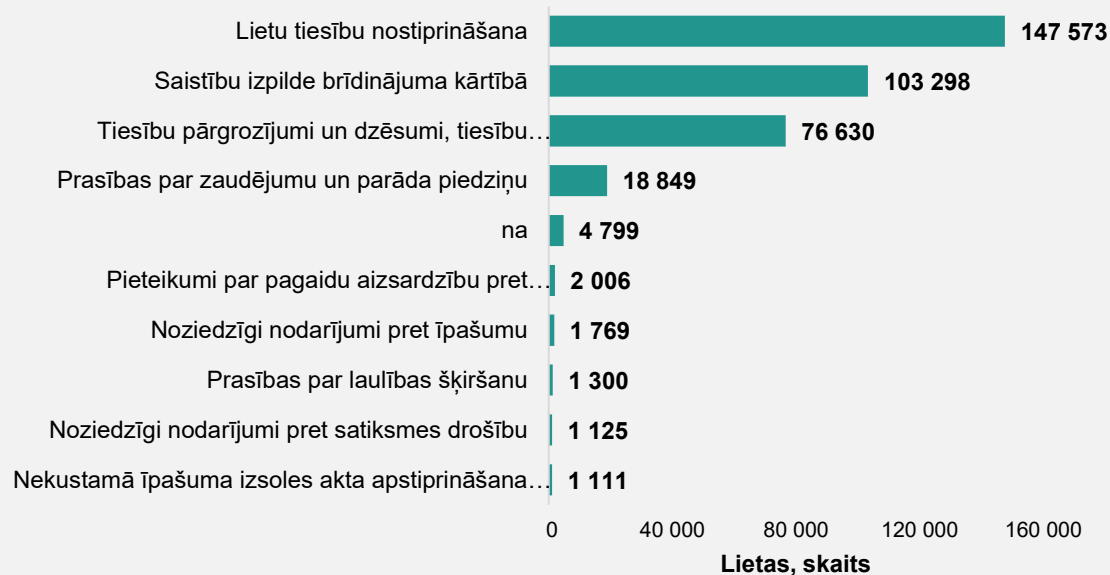
Funded by
the European Union

Analīze rāda, ka tiesnešu noslodzes izvērtēšanas nolūkos lietderīgāk ir apvienot lietu kategorijas lielākās grupās

Lietu kategoriju apvienošana grupās būtiski nemainīja tiesnešu noslodzes aprēķinus, bet sadalījums kļuva tuvāks normālam.

Rajona (pilsētas) tiesās 2024. gadā visvairāk izskatītās lietu kategorijas atbilstoši TIS klasifikācijai

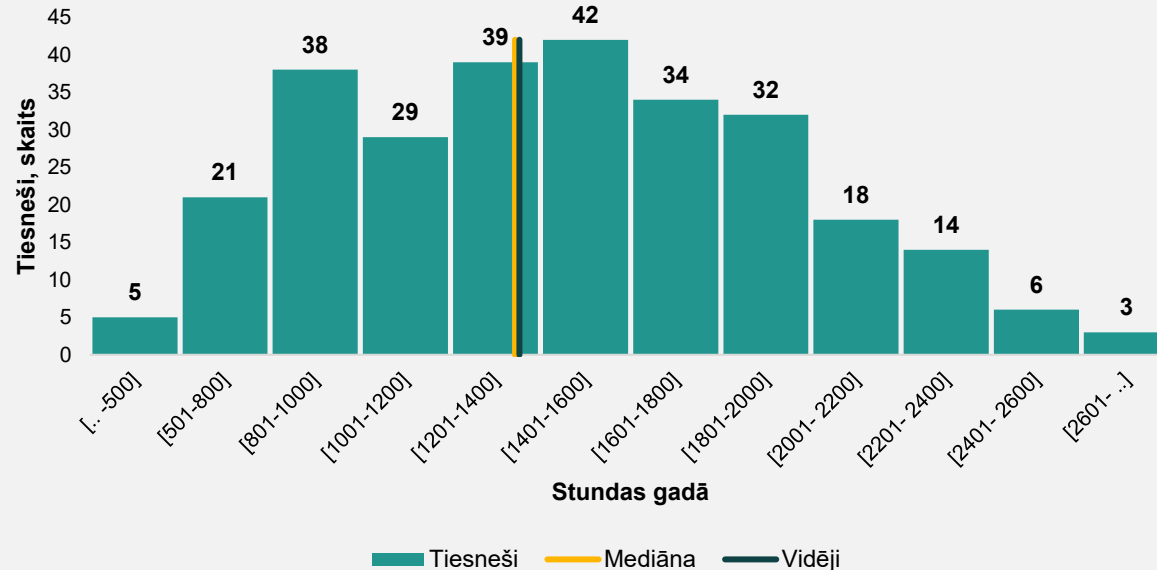
Grupētās LSM kategorijas

- » 2024. gadā pabeigtās tiesvedības lietas TIS ir iedalītas 108 kategorijās, taču tikai 10 kategorijās ir vairāk nekā 1% no kopējā tiesvedības lietu skaita.
- » 44% no izskatītajām tiesvedības lietām pieder vienai kategorijai – prasības par zaudējumu un parāda piedziņu (skat. attēlu).
- » Mazskaitlīgo lietu kategoriju izdalīšana kropļo statistikas aprēķinu rezultātus.
- » *Lietu kategoriju skaits statistiskajā modelī*
 - Pirmajā instancē – 13
 - Ekonomisko lietu tiesā – 1
 - Apelācijas instancē – 6
 - Administratīvajā rajona tiesā – 1
 - Administratīvajā apgabaltiesā – 1

Ar empīrisko analīzi tika iegūti lietu svari, kas darba laika ilguma mediānu pietuvināja normālam darba stundu skaitam gadā

Lietu izskatīšanas ilguma noteikšana rajona (pilsētas) tiesās

Tiesnešu noslodze rajona (pilsētas) tiesās 2024. gadā, izmantojot empīriskās analīzes lietu svarus

Empīriskā lietu svaru analīze

- » TIS datiem par tiesnešu attiecīgajā gadā pabeigtajām lietām empīriski tika pielāgots lietu pamatveidu un lietu kategoriju izskatīšanas ilgums.
- » Iegūti ticami atsevišķu lietu kategoriju lietu izskatīšanas ilguma rādītāji, kas saskanēja ar statistiski fiksēto tiesnešu produktivitāti.

Rezultāts:

- » Identificēta tiesnešu gadā nostrādāto stundu kopskaita saistība ar tiesnešu pabeigto dažādo kategoriju lietu skaitu

Regresijas analīzes ceļā tika aprēķināti tādi Lietu svēršanas modeļa apvienoto grupu svari, kas kopumā rada vismazāko kļūdu

Regresijas un empīriskās analīzes ceļā gūto rezultātu struktūra

Izmantotās statistiskās metodes		
Tiesas	Administratīvo lietu tiesa	Ar regresijas analīzi iegūti lietu svari
	Ekonomisko lietu tiesa	Ar regresijas analīzi iegūti lietu svari
	Rajona (pilsētas) tiesas	Ar regresijas analīzi iegūti lietu svari
	Apgabaltiesas	Ar empīrisko analīzi iegūti lietu svari
	Administratīvā apgabaltiesa	Ar regresijas analīzi iegūti lietu svari

» Ar regresijas analīzes metodi aprēķinātie apvienoto lietu grupu svari, apstiprināja secinājumu, ka LSM kategoriju svari ir noteikti pārāk augsti – atsevišķas lietu kategorijas ir novērtētas pat 60-70% par augstu, salīdzinot ar regresijas analīzē iegūto lietu kategoriju izskatīšanas darbietilpību

Regresijas analīze labi piemērojama pirmās instances tiesās un administratīvajā apgabaltiesā

» Iespējams piemērot visām tiesām, izņemot vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesas
 » Regresijas analīzes ceļā tika aprēķināti tādi LSM apvienoto grupu svari, kas kopumā rada vismazāko kļūdu.

Lietu svaru noteikšanai apgabaltiesās tika piemērota empīriskā analīzes metode

Statistiskā modeļa aplēses par lietu kategoriju darbietilpību rajona (pilsētas) tiesās

Apvienotās Lietu svēršanas modeļa kategorijas	Pabeigto lietu skaits 2024. gadā	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, pašvērtējuma darba laiks)*	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, normālais darba laiks)
Administratīvo pārkāpumu lietas	2 761	5.7	5.0
Civillietas – ģimenes tiesību lietas	2945	5.6	4.8
Civillietas – pieteikumi par pagaidu aizsardzību pret vardarbību	1767	6.6	5.7
Civillietas – saistību tiesību lietas	3970	19.1	16.6
Civillietas – sevišķā tiesāšanās kārtībā skatāmas lietas	971	5.2	4.5
Civillietas – tiesiskās aizsardzības procesa un maksātnespējas procesa lietas	941	15.3	13.3
Civillietas – vienkāršotās procedūras lietas	10405	3.0	2.6
Civillietas – pārējās lietas	7135	3.5	3.0
Izmeklēšanas tiesneša lēmumi	19 225	1.3	1.1
Krimināllietas ar pierādījumu pārbaudi	897	25.6	22.5
Krimināllietas bez pierādījumu pārbaudes	4 167	15.8	13.7
Sodu izpildes lietas	1 309	14.9	12.9
Zemesgrāmatu un bezstrīdus lietas	327 472	0.26	0.23
ELT piederīgas lietas	369	39	34

Statistiskā modeļa aplēses par lietu kategoriju darbietilpību administratīvajās tiesās

Lietas kategorija	Pabeigto lietu skaits 2024. gadā	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, pašvērtējuma darba laiks)*	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, normāls darba laiks)
Administratīvās lietas Administratīvajā rajona tiesā	1618	31	27

Lietas kategorija	Pabeigto lietu skaits 2024. gadā	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, pašvērtējuma darba laiks)*	Darbietilpība stundās (regresijas analīzes svāri, normāls darba laiks)
Administratīvās lietas Administratīvajā apgabaltiesā	609	31	27

Statistiskā modeļa aplēses par lietu kategoriju darbietilpību apgabaltiesās

Apvienotās Lietu svēršanas modeļa kategorijas	Pabeigto lietu skaits 2024. gadā	Kopējā darbietilpība stundās (LSM svari)	Kopējā darbietilpība stundās (empīriskās analīzes svari, pašvērtējuma darba laiks)*	Kopējā darbietilpība stundās (empīriskās analīzes svari, normāls darba laiks)
Administratīvo pārkāpumu lietas	563	40	24	17
Civillietas	2485	~62	30	26
Krimināllietas	1262	~70	39	34
Sodu izpildes lietas	162	30	14	13

Tiesnešu noslodzes analīze

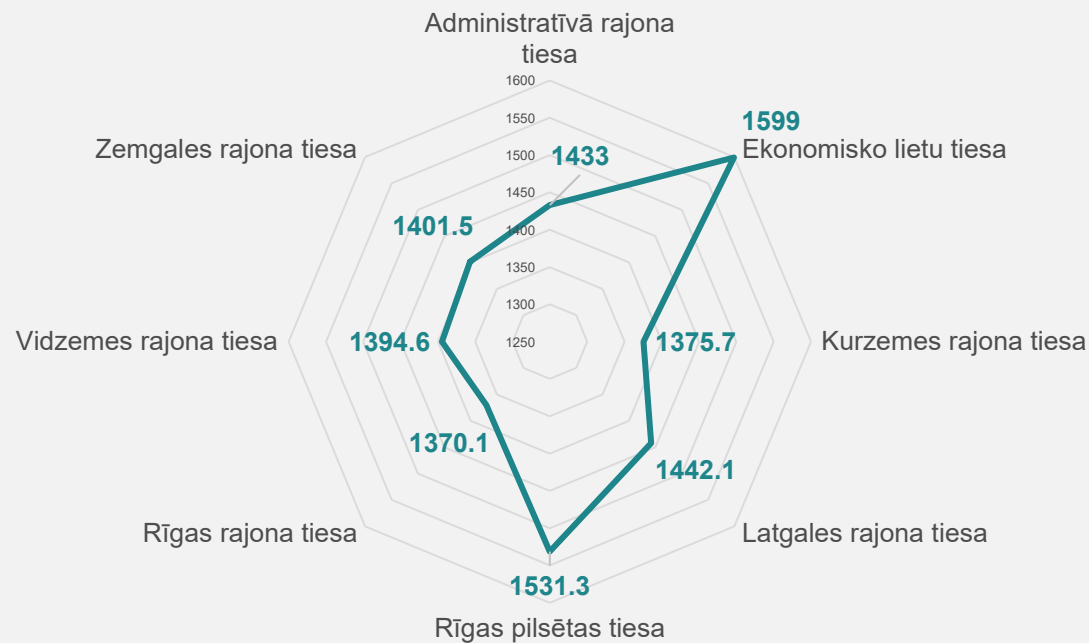

Funded by
the European Union

Augstākais lietu svars uz tiesnesi Ekonomisko lietu tiesā, Rīgas pilsētas tiesā un Latgales rajona tiesā.

Lietu svars uz tiesnesi stundās (rajona (pilsētas) tiesas)

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

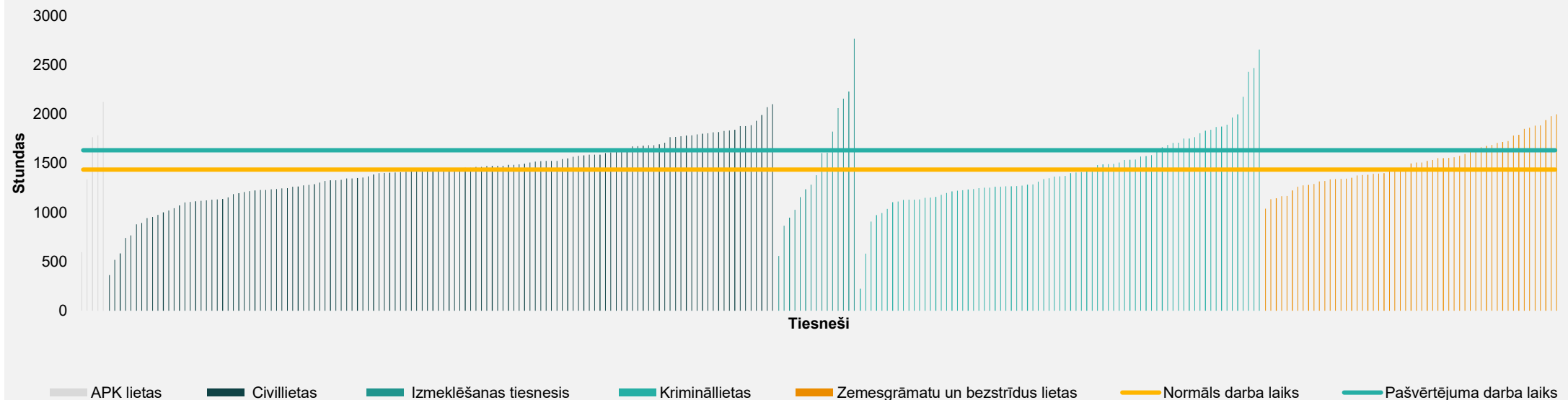
Pēc statistiskā modeļa datiem:

- » Ekonomisko lietu tiesas lietu svars uz tiesnesi ir visaugstākais
- » Rīgas pilsētas tiesas aplēstā noslodze ir par 6 – 11% augstāka nekā citām rajona (pilsētas) tiesām, izņemot ELT

Analizējot tiesnešu noslodzi pēc specializācijas, novērojams, ka noslodze vienas specializācijas ietvaros rajona (pilsētas) tiesā mēdz būt visai atšķirīga

Dažādu specializāciju rajona (pilsētas) tiesu tiesnešu patērētais laiks (stundas) 2024. gadā pabeigtajām lietām atbilstoši regresijas analīzes lietu svāriem vispārējās jurisdikcijas tiesās.

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

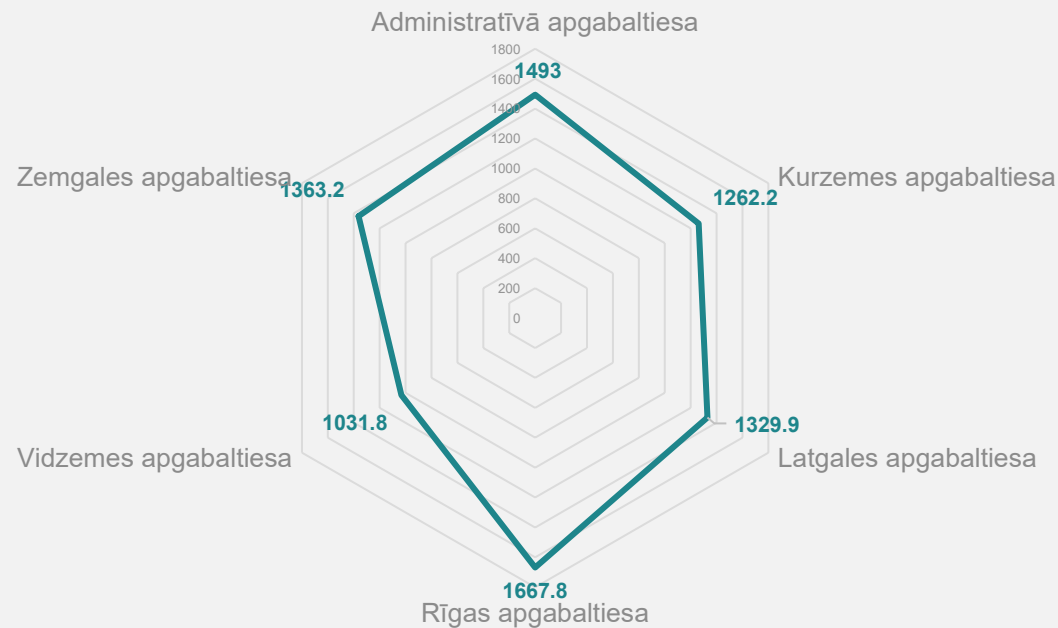

Funded by
the European Union

Statistiskā modeļa aplēses norāda, ka starp apgabaltiesām visaugstākā darbietilpība ir lietām, kas ir jāizskata Rīgas apgabaltiesā

Lietu svars uz tiesnesi apgabaltiesās

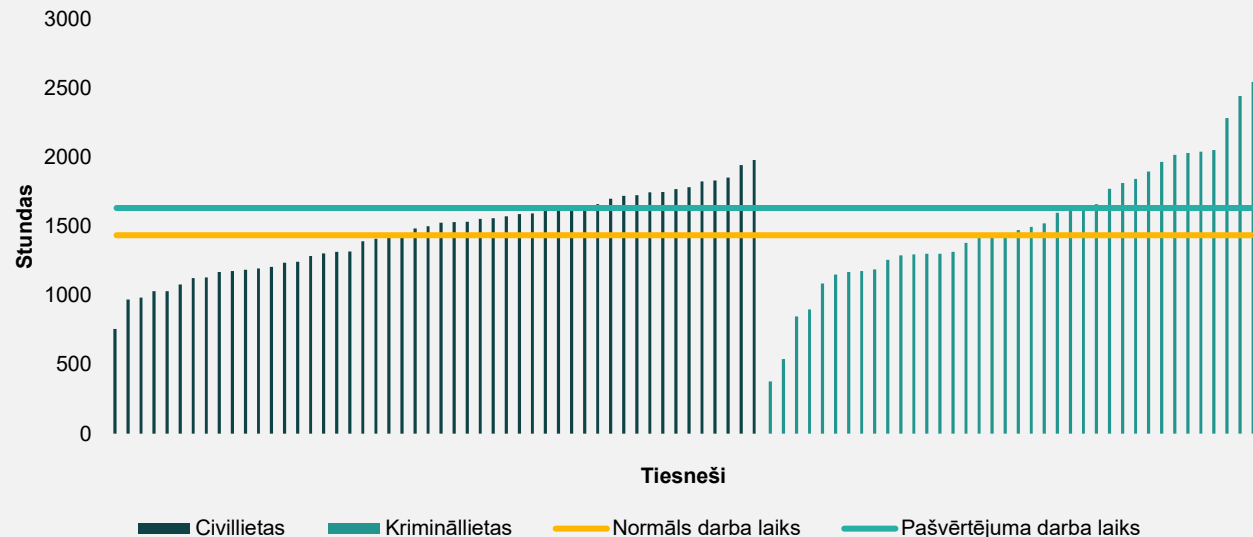
Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

Augstākā noslodze ir Rīgas apgabaltiesā, kur pabeigto lietu svars uz tiesnesi (1 667,8 stundas) un pabeigto lietu skaits uz tiesnesi (60,6) ir par 40% vairāk kā vispārējās jurisdikcijas apgabaltiesās vidēji

Salīdzinot apgabaltiesu civillietu un krimināllietu tiesnešu noslodzi, redzams, ka tā ir līdzīga, civillietu tiesnešu noslodzes mediāna ir nedaudz augstāka.

Dažādu specializāciju apgabaltiesu tiesnešu patērētais laiks (stundas) 2024. gadā pabeigtajām lietām

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

Normālu darba laiku lietu skatīšanai pārsniedz līdzīgs tiesnešu īpatsvars – 54% civillietu tiesnešu un 53% krimināllietu tiesnešu.

Optimālā tiesnešu skaita noteikšana

Funded by
the European Union

Statistiskās analīzes rezultātā tika gūti pierādījumi tam, kādam būtu jābūt optimālajam tiesnešu skaitam, lai spētu izskatīt saņemto lietu skaitu

Optimālā tiesnešu skaita noteikšana

- » Rajonu (pilsētu) un administratīvajās tiesās, lai izskatītu 381 185 lietas, t.sk. zemesgrāmatu jautājumus un bezstrīdus lietas, optimāli būtu **vajadzīgi 334 tiesneši pašreizējo 405 tiesneša amatu vietā**.
- » Savukārt apgabaltiesās, lai izskatītu kopumā 6 088 lietas optimāli būtu **vajadzīgi 131 tiesnesis esošo 141 amata vietu vietā**.

$$\text{Tiesnešu skaits} = \frac{\sum_{i=1}^n (N_i \times w_i)}{T}$$

kur:

- n – kopējais lietu kategoriju skaits;
- N_i – lietu skaits noteiktā kategorijā;
- w_i – lietu kategorijas svars;
- T – viena tiesneša darba stundu skaits gadā lietu skatīšanai.

Instance	Saņemto lietu skaits 2024. gadā	Tiesneša amata vietu skaits uz 31.12. 2024.	Matemātiski pamatotais (optimālais) tiesnešu skaits ^(a)
Rajona (pilsētas) tiesas	381 185	405	341 (-16%)
Apgabaltiesas	6 088	141	131 (-7%)

(a) Darba Iekavās norādīts samazinājums, salīdzinot ar tiesneša amata vietu skaitu uz 31.12.2024.

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

Funded by
the European Union

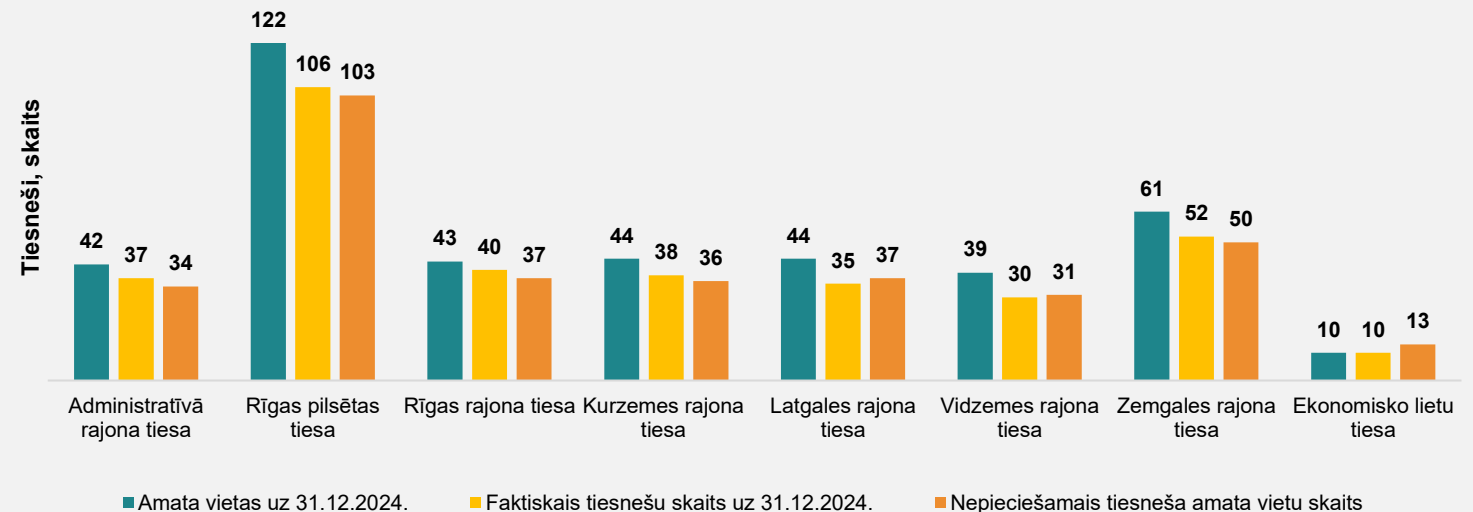

Statistiskā analīzes rezultāti norāda uz to, ka optimālais tiesnešu skaits pirmās instances tiesās varētu pietikt ar 359 tiesnesi uz 405 esošajām amata vietām

Visās tiesās (izņemot Ekonomisko lietu tiesā) tiesnešu amata vietu skaits ir par lielu.

- » Vislielākais resursu pārpalikums ir Vidzemes rajona tiesā, kur tiesnešu skaits varētu būt par 21% mazāks kā noteiktais amata vietu skaits (31 tiesneša amata vieta, nevis 39).
- » No visām vispārējās jurisdikcijas tiesām vismazākais tiesneša amata vietu samazinājums būtu nepieciešams Rīgas pilsētas tiesā un Rīgas rajona tiesā – par attiecīgi 16% un 14% mazāk.

Tiesneša amata vietu skaits un faktiskais tiesnešu skaits 2024. gadā un pēc aprēķiniem optimālais tiesneša amata vietu skaits rajona (pilsētas) tiesās

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

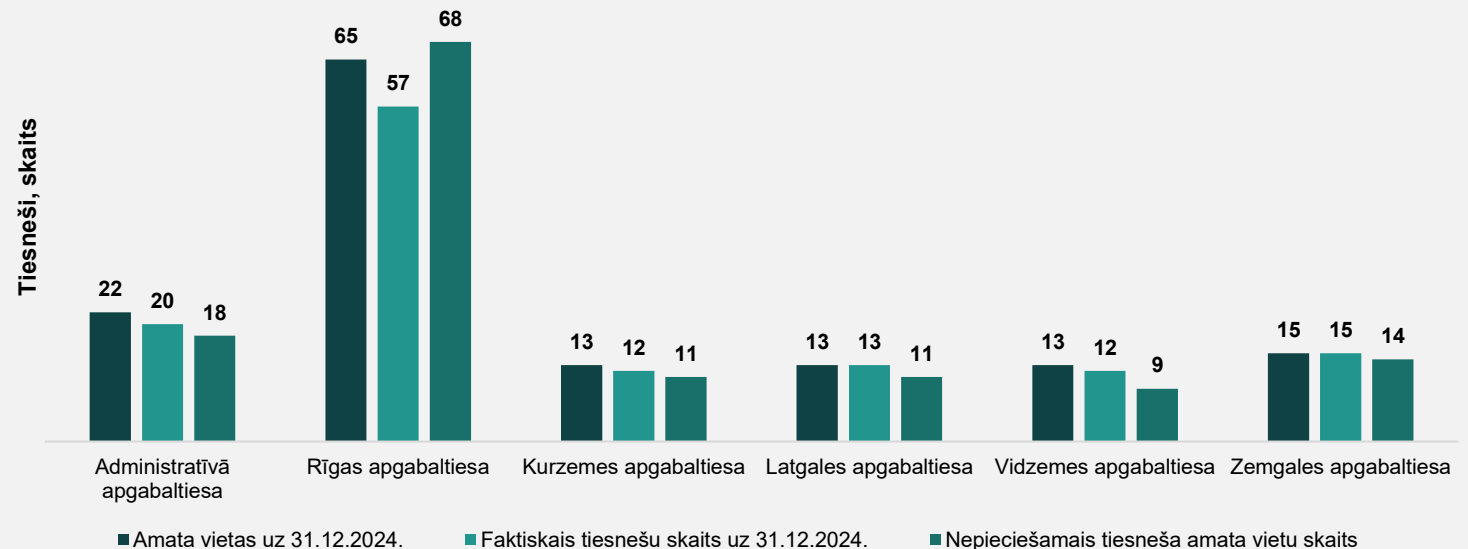
Statistiskā analīzes rezultātā gūti secinājumi, kas norāda uz to, ka optimālais tiesnešu otrās instances tiesās ir 131 tiesnesis, esošo 141 amatu vietā

Optimālais tiesnešu skaits apgabaltiesās

Pēc statistiskajiem aprēķiniem visās tiesās (izņemot Rīgas apgabaltiesu) tiesnešu amata vietu skaits ir par lielu.

- » Augstāks optimāli nepieciešamais tiesnešu skaits Rīgas apgabaltiesā skaidrojams ar izskatāmo lietu kopējā apjoma augsto darbietilpību.
- » Ņemot vērā, ka pārējās apgabaltiesās nepieciešams mazāks tiesnešu skaits kā noteiktais amata vietu skaits tajās, varētu pastāvēt iespēja pārcelt tiesnešus uz Rīgas apgabaltiesu, tādējādi izlīdzinot apgabaltiesu tiesnešu noslodzi.

Tiesneša amata vietu skaits un faktiskais tiesnešu skaits 2024. gadā un pēc aprēķiniem optimālais tiesneša amata vietu skaits apgabaltiesās.

Avots: TIS dati, 2024.gads, PwC aprēķini

Paldies par uzmanību un pateicamies par sadarbību modeļa izstrādē!

This presentation was produced with the financial assistance of the European Union. Its content is the sole responsibility of the author(s). The views expressed herein can in no way be taken to reflect the official opinion of the European Union.

The project is funded by the European Union via the Technical Support Instrument, managed by the European Commission.

This presentation has been delivered in January 2026, under the EC Contract No. REFORM/2021/OP/0006-07 - PWC

© European Union 2026

Unless otherwise noted the reuse of this presentation is authorised under the [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) license. For any use or reproduction of elements that are not owned by the EU, permission may need to be sought directly from the respective right holders.